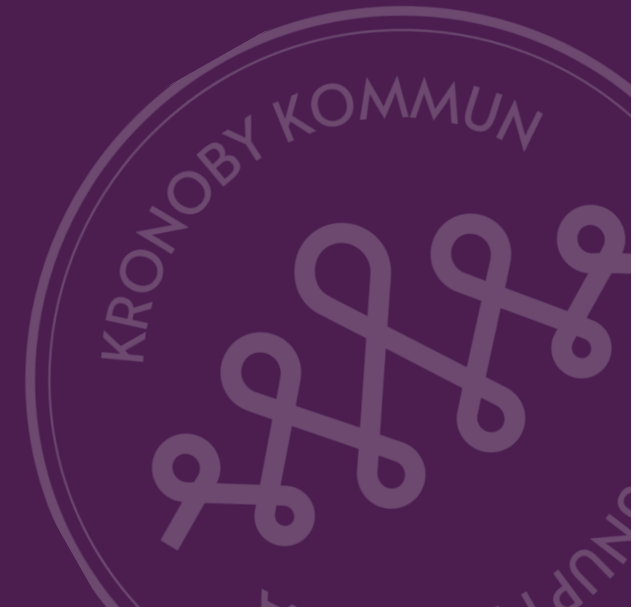

Hyvinvointiraportti 2023

Yhteenveto kunnan täyttämistä
hyvinvointitavoitteista ja toteutetuista
hyvinvointia edistävästä toimista vuonna 2023

Hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.11.2024 § 52

Raportista

- [Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 6 §](#) määritetään, että kunnan tulee raportoida kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä kunnanvaltuustolle vuosittain.
- Tämän raportin tarkoituksena on antaa yleiskuva kunnan tämänhetkisestä hyvinvointityöstä, joka tehdään seuraavien kohteiden kautta:
  - 1. kunnan HYTE-tavoitteiden seuranta** (vrt [THL:n HYTE-kertoimet](#))
    - HYTE-lyhenne tulee sanoista *hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen*.
    - HYTEen sisältyy 1) [prosessi-indikaattoreita](#), jotka koskevat terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kuntajohdossa, peruskouluissa, liikunnassa ja urheilussa sekä kunnan kulttuurissa, sekä 2) [tulosindikaattoreita](#), jotka kuvaavat tuloksia hyvinvoinnin edistämisestä väestötasolla.
    - Kunta on määrittänyt omat tavoitteet parantaakseen HYTE-tuloksiaan.
  - 2. kunnan palvelutavoitteiden seuranta**
    - Nämä tavoitteet perustuvat Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelustrategiaan 2022–2025.
    - Kunta on määritellyt omat tavoitteet, jotka käyvät yksiin tämän palvelustrategian kanssa.
  - 3. raportointi lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta.**
    - Tulokset perustuvat Move!-tuloksiin oppilaiden fyysisestä toimintakyvystä
  - 4. raportointi päihteiden käytöstä kunnassa.**

Prosessi-indikaattorit: Kuntajohto

	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 1	Kuntalaisten elämäntapojen raportointi Väestön elämäntapojen ja niiden muutosten raportointi kunnanvaltuustolle.	Hyvinvointiraportteja tehdään vuosittain ja ne toimitetaan kunnanvaltuustolle.		Kattava hyvinvointikertomus vuosille 2020–2022 käsiteltiin kunnanvaltuustossa 30.1.2023. Samalla hyväksyttiin uusi hyvinvointisuunnitelma. Kunnanvaltuusto hyväksyi 23.10.2023 vuoden 2022 hyvinvointiraportin.
HYTE 2	Parametri väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa asetetaan parametrit väestön terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteiden saavuttamisen seuraamiseksi.	Kunta panostaa vuosittain vähintään 150 euroa/asukas elämänlaadun parantamiseen (kulttuuri, vapaa-aika, urheilu, kirjasto, kansalaisopisto).		Vuonna 2023 kunta panosti yhteensä 1 196 913 € (per 6366 asukasta) kansalaisopistoon, kirjastoon ja vapaa-aikaan, eli 188 € per asukas.
HYTE 3	Terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteiden saavuttaminen Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan kuinka kunnan terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteet on saavutettu.	Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan kuinka kunnan terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteet on saavutettu.		Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa, joka käsiteltiin 3.4.2023, painotettiin HYTE-kertoimien seurannan tärkeyttä ja annettiin parannusehdotuksia koskien raportointia.
HYTE 4	Asiantuntemus terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä Kunnalla on erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.	Hallintojohtajalla on päävastuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Hyvinvointiryhmä, koostuen johtoryhmästä ja vapaa-ajan koordinaattorista, kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee hyvinvointia koskevia aiheita. Kunnalla on asiantuntijaryhmä koostuen hallintojohtajasta ja iloisesta kulttuuriryhmästä (ts. edustajia vapaa-ajan sektorilta, kirjastosta, kansalaisopistosta ja kansanopistosta).		Hyvinvointiryhmä kokoontui syksyllä 2023. Asiantuntijaryhmä kokoontui kuukausittain, poikkeuksena kesäkuukaudet.
HYTE 5	Asiakasraati tai foorumi Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämisessä hyödynnetään asiakasraatia/foorumia.	Kunnan verkkosivustolla on jatkuvasti kyselyitä ja kysymyksiä ajankohtaisista asioista, jotta voidaan kuulla kuntalaisten mielipiteitä. Kuntalaisia kannustetaan myös käyttämään verkkosivuston palautetoimintoa. Nuorisovaltuustoa, vanhusneuvostoa ja vammaisneuvostoa kuullaan tärkeissä asioissa. Kansalaistilaisuuksia järjestetään säännöllisesti.		Asukkaat ovat vastanneet kyselyihin mm. pyöräilystä, vapaa-ajan toiminnasta ja –mahdollisuuksista. Kaikki vaikuttamis-elimet kokoontuivat useamman kerran. Keväällä järjestettiin kuntalaistilaisuudet Alavetelin pyörätiestä ja Teerijärven uuden esikoulun ja koulun suunnittelusta.

(katso myös [THL, 2022a](#))

¹ = Ei vielä aloitettu   = Edistyy   = Toteutuu

Prosessi-indikaattorit: Liikunta ja urheilu

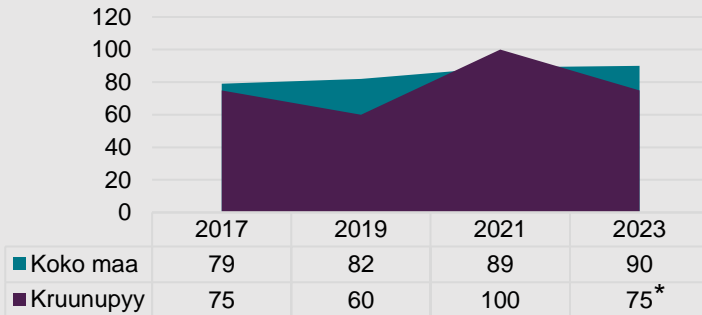
	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 6	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta raportoidaan hyvinvointiraportissa.	Kunta tukee urheilu- ja nuorisotoimintaa vähintään 70 000 € plus 21 500 € vuosittain. Nuorten liikunta-aktiivisuuden seuranta tehdään esimerkiksi Move!-tutkimuksen tuloksilla, jotka vuosittain raportoidaan hyvinvointiraportissa valtuustolle.	● ● ●	Urheilutoiminta-avustusta jaettiin yhteensä 73 366 € ja 25 575 € nuorisotoiminta-avustusta. Move!-tulokset vuodelle 2022 käsiteltiin valtuustossa 23.10.2023. Vuoden 2023 tulokset sisältyvät tähän raporttiin.
HYTE 7	Yhdistysten ja kunnan yhteinen tapaaminen Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikunta- ja urheiluyhdistykset sekä muita yhdistyksiä yhteiseen tapaamiseen.	Kunta järjestää yhteisen yhdistystapaamisen vähintään kerran vuodessa, sekä tarvittaessa.	● ● ●	Tammikuussa järjestettiin yhdistysten kokous kaikille kunnan yhdistyksille.
HYTE 8	Lapsille ja nuorille suunnatut liikuntaryhmät Kunnassa järjestetään suunnattuja liikuntaryhmiä lapsille ja nuorille, jotka eivät osallistu liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan.	Kouluissa toimiva maksuton Hobbis-toiminta alentaa lasten kynnystä osallistua muun muassa liikuntaryhmiin.	● ● ●	Yhteensä 11 Hobbis-ryhmää järjestettiin vuoden aikana 1–3-luokkalaisille.
HYTE 9	Seurausten ennakoarviointi (EVA) Ne viranhaltijat, jotka ovat vastuussa liikunnan ja urheilun edistämisestä, osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten seurausten ennakoarviointiin (EVA).	Laaditaan lomake järjestelmälliseen seurausselvitykseen.	● ● ●	Kunnanhallitus hyväksyi lomakkeen 2.10.2023.
HYTE 10	Monialainen työryhmä liikunnan ja urheilun edistämiseen Kunnalla on sektorit ylittävä työryhmä, joka käsittelee liikunnan ja urheilun edistämistä.	Hyvinvointiryhmä, johon kuuluu johtoryhmä ja vapaa-ajan koordinaattori, kokoontuu säännöllisesti käsittelemään hyvinvointiin liittyviä aiheita.	● ● ●	Hyvinvointiryhmä kokoontui syksyllä käsittelemään vuoden 2022 hyvinvointiraporttia.

(katso myös [THL, 2022b](#))

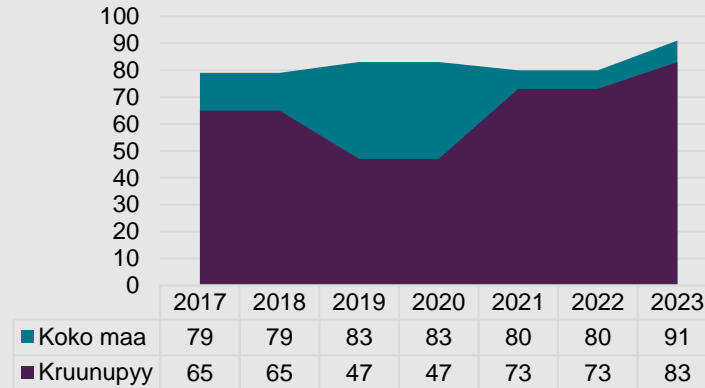
¹ ● ● ● = Ei vielä aloitettu   ● ● ● = Edistyy   ● ● ● = Toteutuu

1. Kunnan HYTE-tavoitteiden seuranta

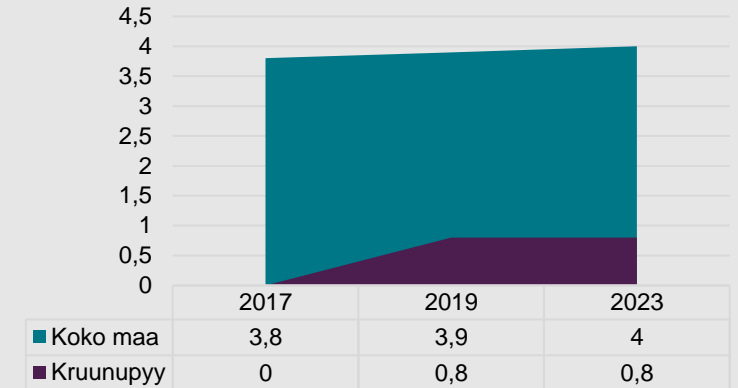
Kouluympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus tehdään peruskoulussa kolmen vuoden välein, % kunnan kouluista

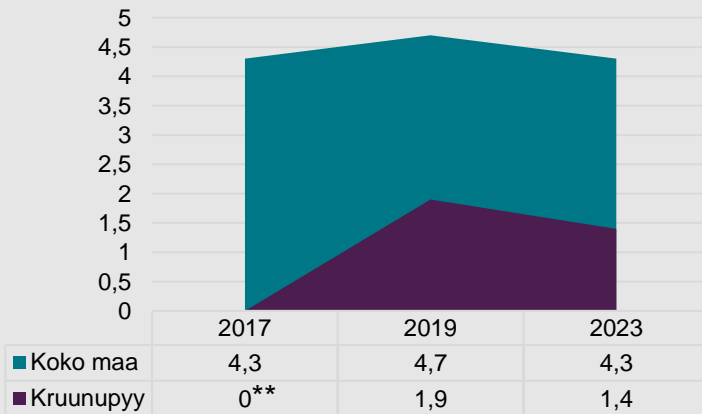
Kouluympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

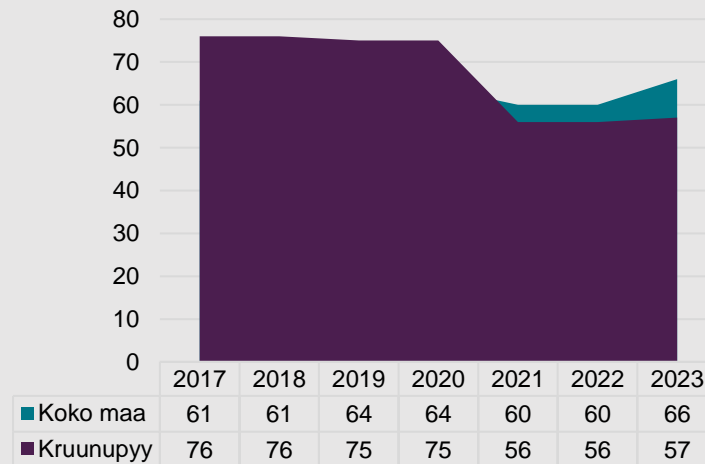
Luvattomia poissaoloja vähintään viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

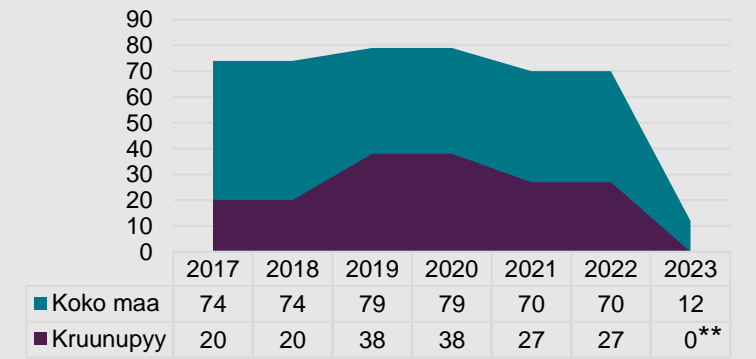
Luvattomia poissaoloja vähintään viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

([Sotkanet, 2024](#))

* = tulos tarkoittaa käytännössä sitä, että viimeisiin mittaus tehtiin vuonna 2021 (100 = yksi tutkimus on tehty vuoden aikana)

Prosessi-indikaattorit: Peruskoulu

	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 11	Kouluympäristön ja koulu yhteisön tarkastus Keskiarvo painotettu kunnan peruskoulujen oppilasmäärään, jossa tarkastetaan kuinka terve ja turvallinen koulu ympäristö on sekä kuinka hyvinvointia edistetään koulu yhteisössä lain edellyttämin tavoin.	Kouluissa mitataan turvallisuutta kyselylomakkeella, johon vastaavat sekä peruskouluoppilaat että lukio-opiskelijat. Hanke erityislahjakkaita oppilaita, vastaava koulutus taataan.		Nuorisovaltuusto teki kyselyn 7–9-luokkalaisille sekä lukiolaisille koskien koulunkäyntiä ja viihtyvyyttä. Viimeisin virallinen mittaus tehtiin vuonna 2022.
HYTE 12	Oppilaiden poissaolo Keskiarvo painotettu kunnan peruskoulujen oppilasmäärään, jossa poissaolojen kokonaismäärä tiedetään.	Koulupoissaolo-hanke jatkuu. Poissaolojen toimintasuunnitelma on ajan tasalla ja sitä seurataan. Wilma-hälytys on käytössä.		Kunnassa on paljon matalampi koulu-poissaolo kuin muualla maassa (katso s. 5), mikä osoittaa, että viime vuosina tehdyt panostukset tuottavat tulosta.
HYTE 13	Liikuntatauot Keskiarvo painotettu oppilasmääriin kunnan peruskouluissa, joissa pitkiä liikuntataukoja.	Joka tunnilla kehoitetaan pitämään taukojumbppaa ja aamukokoontumisissa pidetään ohjattua pulssitoimintaa. Erityisesti Ådalenin koulussa kannustetaan oppilaita liikkumaan ulkona välitunneilla. Ohjattuja leikkihetkiä pidetään säännöllisesti.		Ådalenin koulun ja lukion uuden pihan suunnittelu tehtiin. Liikuntainnostaja piti taukojumbppaa lukiossa. Nuorisovaltuusto ja lukion tutorit ostivat välineitä edistääkseen taukojumbppaa.
HYTE 14	Kouluruokailun suositus Keskiarvo painotettu oppilasmääriin kunnan peruskouluissa, joissa seurataan suosituksia kouluruokailusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.	Aamiaissuositus ilmoitetaan vanhemmille vanhempaintapaamisissa – erityisesti syksyllä järjestettävissä. Nuoria kehoitetaan syömään kouluaterioita esim. info-tv:n ja lautasmallikuvien avulla.	Ei tilastollisesti vertailukelpoinen	Suunnittelu uuden ruoka- ja puhtaanapalvelun hankinnasta aloitettiin: Hankinta noudattaa tarkasti voimassa olevia suosituksia. Virallinen tilasto osoittaa, ettei TEAvisari ole tutkinut indikaattoria koko maassa (tai Kruunupyssä) vuonna 2023.

(katso myös [THL, 2022c](#))

¹ = Huonompi tulos kuin edellisessä mittauksessa   = Samankaltainen tulos kuin edellisessä mittauksessa   = Parempi tulos kuin edellisessä mittauksessa

Prosessi-indikaattorit: Kulttuuri

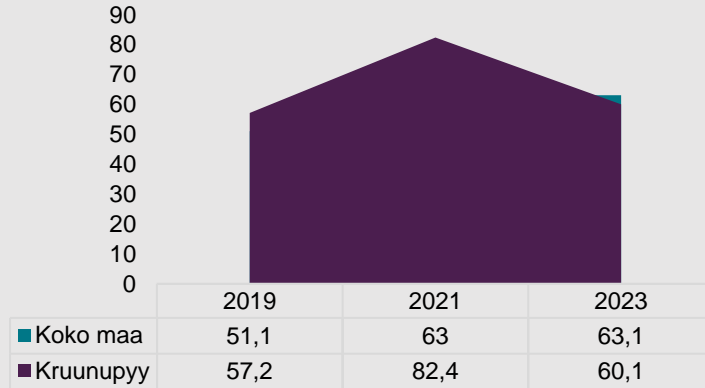
	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 15	<p>Madalletaan kynnystä kulttuuriseen osallistumiseen</p> <p>Kun kunta edistää kulttuurista osallistumista, kunta järjestää itse toimintaa, joka alentaa kynnystä kulttuuriseen osallistumiseen, tai antaa sellaiselle toiminnalle taloudellista tukea.</p>	<p>Järjestämme teatterimatkoja matkanjohtajan kera alentaaksemme kynnystä osallistua kulttuuritapahtumiin. Kannustamme Kaikukortin käyttöön. Kunta jakaa tukia vähintään 24 500 € vuosittain kulttuuri-toimintaan. Kouluissa seurataan kulttuurioppipolkua.</p>		<p>Kaiku-kortista tiedotettiin kansalaisopiston esitteessä. Esitteessä oli myös kulttuurikaveri-lomake.</p>

(katso myös [THL, 2022d](#))

¹ ●○○○ = *Ei vielä aloitettu*   ●●○○ = *Edistyy*   ●●●● = *Toteutuu*

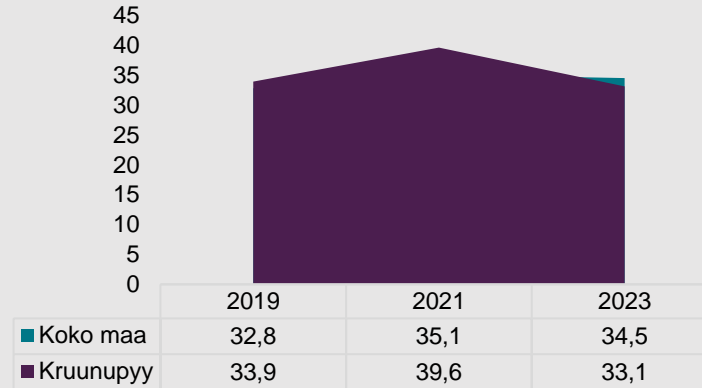
1. Kunnan HYTE-tavoitteiden seuranta

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % nuorisosta)*

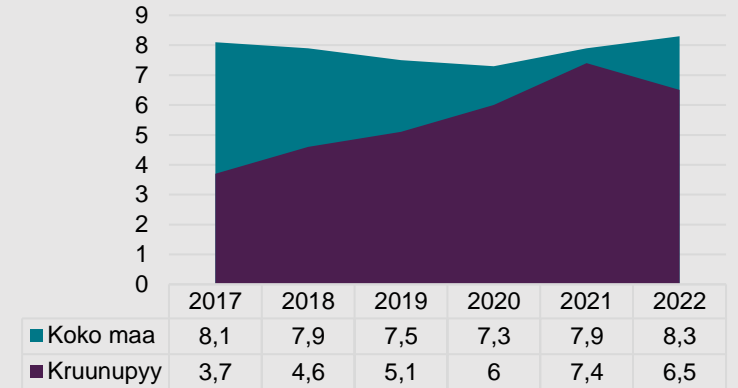
([Sotkanet, 2024](#))

Ylipainoisten 8. ja 9. luokan oppilaiden ja lukio-opiskelijoiden osuus koko maahan verrattuna*

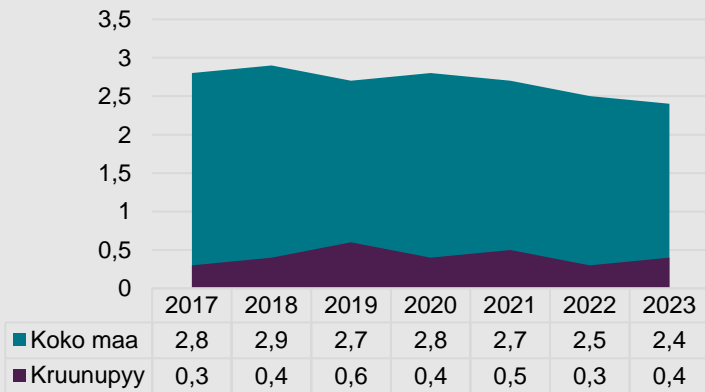
([Sotkanet, 2024](#))

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä*

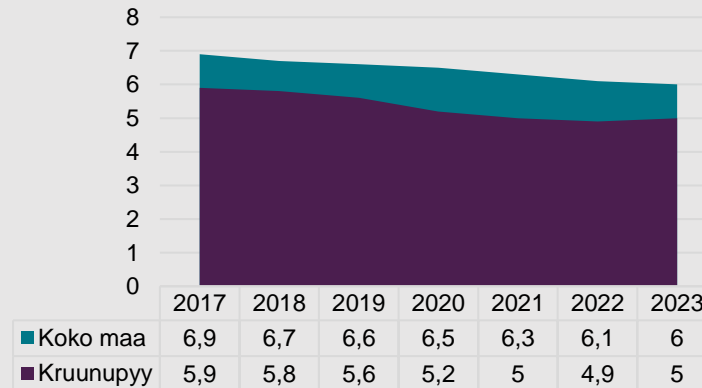
([Sotkanet, 2024](#))

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

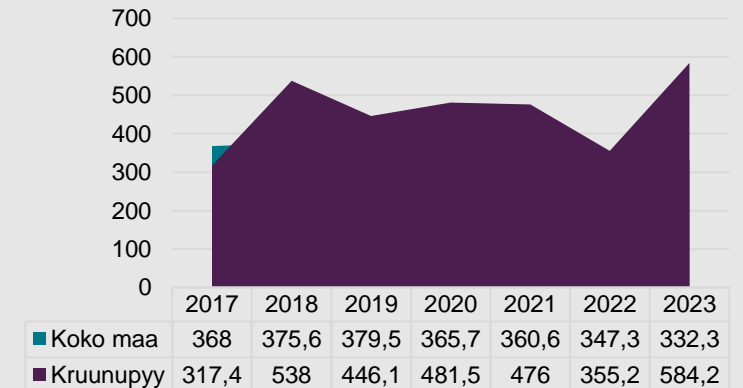
([Sotkanet, 2024](#))

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

([Sotkanet, 2024](#))

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokustannukset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

([Sotkanet, 2024](#))

*Tilastot puuttuvat vuodelta 2023

Tulosindikaattorit

	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 16	Hyvä terveydentila Vähentää vuosiluokan 8 ja 9 oppilaiden määrää, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.	Edistämme liikkumista ja ulkona liikkumista ulkopedagogiikan avulla. Kouluvalmentaja työskentelee aktiivisesti kouluissa ja on saatavilla sosiaalisen median kautta.		Tilasto (katso s. 8) osoittaa, että nuorten, jotka kokevat voivansa huonosti, määrä vähenee.
HYTE 17	Ylipainon vähentäminen Vähentää ylipainoisten oppilaiden määrää vuosiluokilla 8 ja 9.	Opetamme aktiivisesti terveitä elämäntapoja. Koulut panostavat välituntiaktiviteetteihin. Kunta tarjoaa edullisia, vaihtelevia ja terveellisiä välipaloja kouluissa.		Tilastot (katso s. 8) koskien oppilaita, jotka voivat huonosti ja oppilaita, jotka ovat ylipainoisia, näyttävät käyvän yksi yhteen ja molemmat ovat kääntyneet parempaan suuntaan viime mittauksessa.
HYTE 18	Syrjäntymisen vähentäminen Vähentää koulutuksen ulkopuolella olevien 17–24-vuotiaiden määrää (verrattuna samanikäiseen väestöön).	Meillä on sopimus After Eightin kanssa koskien etsivää nuorisotyötä, josta maksamme vuosittaisen maksun sovitun käytännön mukaan naapurikuntien kanssa. Kaikille oppilaille taataan opiskelupaikka yhdeksännen luokan jälkeen.		Tilasto (katso s. 8) puuttuu vielä vuodelle 2023, mutta vuotta aikaisemmin trendi kääntyi myönteisempään suuntaan.

¹ = Huonompi tulos kuin edellisessä mittauksessa   = Samankaltainen tulos kuin edellisessä mittauksessa   = Parempi tulos kuin edellisessä mittauksessa

Tulosindikaattorit

	THL:n HYTE-tavoite	Kunnan HYTE-tavoite	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
HYTE 19	Taloudellisen turvallisuuden lisääminen Vähentää 25–64-vuotiaiden pitkän ajan toimeentulotukien saajien määrää (verrattuna samanikäiseen väestöön).	Meillä on työllisyysvastaava, joka vastaa kunnan pitkäaikaistyöttömien palkkaamisesta sekä kesätyöntekijöiden palkkaamisesta. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kehitetään.		Verrattuna muihin kuntiin Kruunupyry sijoittuu huomattavasti paremmin koskien pitkäaikaistyöttömien alhaista määrää. Verrattaessa kunnan vuoden 2022 tuloksiin osuus on kuitenkin kasvanut niukasti.
HYTE 20	Työikäisen väestön kasvu Vähentää 25–64-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkettä saavien määrää (verrattuna samanikäiseen väestöön).	Meillä on työllisyysvastaava, joka vastaa kunnan pitkäaikaistyöttömien palkkaamisesta sekä kesätyöntekijöiden palkkaamisesta. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kehitetään.		Verrattuna muihin kuntiin Kruunupyry sijoittuu paremmin myös koskien sairauseläkettä saavien henkilöiden määrässä. Verrattaessa kunnan vuoden 2022 tuloksiin osuus on kuitenkin kasvanut niukasti.
HYTE 21	lääkäiden hyvä fyysinen terveys Vähentää yli 65-vuotiaiden kaatumisista johtuvia hoitojaksoja (verrattuna 10 000 samanikäiseen henkilöön).	Mahdollisuus osallistua maksuttomaan liikuntaneuvontaan matalalla kynnyksellä.		Kaikille kunnan iäkkäämmille tarjottiin ilmaista liikunta-neuvontaa. Jaettiin yhteensä 140 kenkien liukuestettä maksutta iäkkäämmille. Järjestettiin useampia tapahtumia vahvistaakseen iäkkäämpien fyysiikkaa. Huolimatta kunnan kaikista toimenpiteistä vähentääkseen kaatumisonnettomuuksia, trendi on jälleen kääntynyt huonompaan suuntaan.

¹ = Huonompi tulos kuin edellisessä mittauksessa

 = Samankaltainen tulos kuin edellisessä mittauksessa

 = Parempi tulos kuin edellisessä mittauksessa

A. Hyvän terveyden ja terveellisten elämäntapojen edistäminen

	Hyvinvointialueen palvelutavoitteet	Kunnan omat palvelutavoitteet	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdolliset perustelut tulokselle
Lapset, nuoret, perheet	1.1 Tarjota kaikille lapsille mahdollisuus maksuttomaan harrastukseen matalalla kynnyksellä (Suomenmalli)	Lapsille vuosiluokilla 1–3 tarjotaan mahdollisuutta osallistua Hobbis-toimintaan.	● ● ●	Vuosiluokille 1–3 järjestettiin yhteensä 11 Hobbis-ryhmää vuoden aikana.
	1.3 Kehittää yhteisiä toimintamalleja, jotka edistävät lasten, nuorten ja perheiden terveellisiä ravitsemus- ja liikuntatottumuksia	Tietoa jaetaan varhaiskasvatuksessa, esikoulussa ja koulussa, esim. ruokaneuvojen, ohjattujen leikkihetkien ja/tai liikuntakampanjoiden avulla.	● ● ●	Pyöräilykampanjoita järjestettiin kouluissa Pirteästi pyöräillen – hankkeen puitteissa. Pidettiin ohjattuja leikkihetkiä ja liikuntakampanjoita. Ruokaneuvosto antoi ehdotuksia koskien kouluruokaa ja ulkona oloa edistettiin ulkopedagogiikan kautta kaikilla asteilla.
Työikäiset henkilöt	2.3 Kehittää ja tarjota tervetulo- ja tietopaketti hyvän perusterveyden ylläpitämisestä ja hyvinvoinnin edistämisestä	Tietopaketti tehdään ja jaetaan: Tietoa hyvän perusterveyden ylläpitämisestä ja hyvinvoinnin edistämisestä esim. unen, ravinnon ja liikunnan avulla.	● ● ●	Tietopaketti jaettiin kaikille liikuntaneuvonta-asiakkaille.
Iäkkäämmät	3.1 Iäkkäämmillä on hyvä terveys ja hyvinvointi sekä hyvä toimintakyky, joka mahdollistaa lisää aktiivisia elinvuosia	Liikuntainnostaja ylläpitää läheistä yhteistyötä muiden hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa ja kehittää yhdessä toimintaa.	● ● ●	Liikuntainnostajalla ja vapaa-ajan koordinaattorilla oli aktiivinen yhteistyö hyvinvointialueen kanssa erilaisten terveyden edistämistoimien parissa.
	3.2 Ohjataan kulttuuriin palveluihin/integrointiin osana palveluohjausta ja neuvontapalveluita.	Annetaan mahdollisuus maksuttomiin kulttuuri- ja urheiluelämyksiin ja aktiviteetteihin Kaikukortin avulla.	● ● ●	Kaikukortti oli käytössä. Kortista tiedotettiin kansalaisopiston kurssiesitteessä.

¹ ●○○ = Ei vielä aloitettu   ●●○ = Edistyy   ●●● = Toteutuu

B. Mielen terveyden edistäminen ja päihteiden väärinkäytön ennaltaehkäisy

	Hyvinvointialueen palvelutavoitteet	Kunnan omat palvelutavoitteet	Kruunupyynn tulos ¹	Mahdolliset perustelut tulokselle
Lapset, nuoret, perheet	4.1 Yhteiset toimintamallit ja suunnitelmat ehkäisevään päihdetyöhön	<ul style="list-style-type: none"> - Kartoitetaan päihteiden väärinkäytön sekä psyykkisen pahoinvoinnin esiintyvyys - PEPP-mallia käytetään opetuksessa - Teema huomioidaan mielen terveysviikolla 		Työ kunnan ehkäisevän päihdetyön strategian parissa alkoi. PEPP-mallia käytettiin opetuksessa ja ulkopuoliset pitivät luentoja muun muassa ryhmäpaineesta ja energiajuomista.
	4.2 Tarjota tukea vanhemmuudessa lapsen kasvun aikana matalan kynnyksen toiminnan, tiedon jakelun ja kolmannen sektorin verkostoitumisen avulla.	<ul style="list-style-type: none"> - Vanhemmille annetaan tukea, esim. vanhempaintapaamisten ja luentojen avulla. - Vähennetään leimautumista jakamalla tietoa mielen terveysongelmista sekä huoltajille että nuorille mm. mielen terveysviikon aikana. 		Koulut ovat työskennelleet vähentääkseen leimautumista erilaisten voi hyvin –teemojen kautta, esim. Rentoutusharjoituksia, ulkoilmapäiviä ja luentoja. FinFami vieraili kunnassa.
	4.3 Tukea lasten ja nuorten henkistä hyvinvointia lisäämällä heidän, huoltajien ja henkilöstön tietoa mielen terveydestä/mielen terveysongelmista ja toteuttaa ennaltaehkäiseviä toimintamalleja omassa toiminnassa sekä tarjota matalan kynnyksen toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> - Aloitetaan uudelleen Rennox-toiminta lukiossa. - Järjestetään ohjelmaa kiinnittääkseen huomiota mielen terveysviikkoon, esim. kokemusasiantuntijoita voidaan kutsua vierailulle. - Järjestetään henkilöstölle tilaisuuksia ehkäisevän päihdetyön toiminnasta ja mielen terveysongelmista. - Kiusaamisen vastainen suunnitelma pidetään ajan tasalla, toteutetaan ja seurataan aktiivisesti. 		Kiusaamisen vastaista suunnitelmaa on seurattu ja on järjestetty kampanjoita kiusaamisen ehkäisemiseksi. Poliisi on vierailut kertomassa verkossa tapahtuvasta kiusaamisesta. On järjestetty yhteisöä vahvistavia päiviä.
lääkämmät	6.1 Riskitekijät tunnistetaan varhaisessa vaiheessa	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosittain järjestetään Voi hyvin –päivä senioreille, esimerkiksi keskittyen työelämästä eläkkeelle siirtymiseen. - Mahdollisuus osallistua matalan kynnyksen liikuntaneuvontaan. 		Maksutonta liikuntaneuvontaa on tarjottu. Iäkkäämmille on järjestetty useita voi hyvin – tapahtumia, mm. senioripäivä 4.10, Mukava eläkeläisiltapäivä Teerijärvellä 31.10. ja Iltapäiväkahvitanssit 7.11.

¹ = Ei vielä aloitettu   = Edistyy   = Toteutuu

C. Toimintakyvyn edistäminen ja ylläpito

1 ●○○ = Ei vielä aloitettu

●●○ = Edistyy

●●● = Toteutuu

	Hyvinvointialueen palvelutavoitteet	Kunnan omat palvelutavoitteet	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
Lapset, nuoret, perheet	7 Syrjäytymisen ehkäiseminen.	<ul style="list-style-type: none"> - Tuki oppimiselle ja osallistamiselle –hanke jatkaa toimintaansa. - Koulupoissaolojen toimintasuunnitelma pidetään ajan tasalla ja sitä seurataan. - Toimintamalli Hux sisäiseen yhteistyöhön pidetään ajan tasalla ja sitä seurataan. - Hemmasittare-hanke jatkuu ja kunta työskentelee kovasti saadakseen kaikki oppilaat kouluun. 	●●○	Koulupoissaolojen toimintasuunnitelmaa seurattiin. Luvattomat poissaolot vähenivät lukiossa ja pysyivät tasaisina Ädalenin koulussa. Ylimääräinen resurssi oli käytettävissä vähentääkseen kotiin jäävien määrää.
Työikäiset henkilöt	8.1 Kehitetään palveluketjuja kuten työllisyyden edistämispalveluja hyvinvointialueen, kunnan, Kelan, TE-toimiston välillä ja tarjotaan sekä ylläpidetään kuntouttavia työpaikkoja, työharjoittelua ja työkokeiluja.	<ul style="list-style-type: none"> - Kunta jatkaa sisäisten työllistämiskokousten pitoa ja kutsuu paikalle myös Kelan, TE-toimiston ja hyvinvointialueen sosiaalityöntekijät, jotka sijoittavat tarvitsevat kuntouttaviin työtehtäviin. - Kunta ottaa vastaan nuoria ja muita työttömiä kuntouttavaan työhön, työharjoitteluun ja työkokeiluun. - Kunta jatkaa kesätyöntekijöiden palkkaamista. - Kunta ylläpitää hyvää yhteydenottopitoa yhdistyksiin, jotka voivat ottaa vastaan kesätyöntekijöitä ja työttömiä. 	●●●	Työllistämiskokouksia järjestettiin joka toinen kuukausi. Kunta otti vastaan sekä kesätyöntekijöitä että harjoittelijoita. Yhdistykset ottivat vastaan kesätyöntekijöitä.
Iäkkäämmät	9.1 Iäkkäämmillä on hyvä toimintakyky pitempään ja aktiivisten elinvuosien määrä lisääntyy hyvän toimintakyvyn avulla	Tarjotaan mahdollisuus osallistua matalan kynnyksen liikuntaneuvontaan.	●●●	Kunnalla oli palkattuna 50 %:sti liikuntainnostaja. Liikuntainnostaja järjesti ja osallistui useampaan iäkkäämmille tarkoitettuun tapahtumaan koskien liikuntaa.
	9.2 Aluesuunnittelu ja –kehitys myötävaikuttaa turvalliseen elinympäristöön sekä edistää toimintakykyä ja osallisuutta	<ul style="list-style-type: none"> - Kaavoituksessa huomioidaan palvelujen läheisyys. - Kunnan kiinteistöjä suunniteltaessa priorisoidaan saavutettavuus. 	●●○	Huomio oli vuoden aikana Kruunuportin uudessa teollisuusalueessa. Toki yksityisellä puolella suunniteltiin keskustan läheisyydessä olevia tontteja: Vammaisneuvosto antoi lausunnon koskien Teerijärven esi-koulun ja koulun rakentamista.

D. Osallisuus sekä turvallisuuden edistäminen

	Hyvinvointialueen palvelutavoitteet	Kunnan omat palvelutavoitteet	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
Lapset, nuoret, perheet	10.1 Kehittää tasavertaisia matalan kynnyksen palveluita, jotka edistävät turvallisuuden tunnetta, esim. toimivat ja monialaiset oppilas- ja opiskelijahuollot, kiusaamisen ehkäisevä työ. Ehkäistä väkivaltaa perheissä ja lähisuhteissa.	<ul style="list-style-type: none"> - Kehittää joustavat yhteistyöketjut niin sisäisesti kuin yhdessä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa. - Kiusaamisen vastainen suunnitelma pidetään ajan tasalla ja sitä seurataan aktiivisesti. 		Kiusaamisen vastaista suunnitelmaa seurattiin ja järjestettiin kampanjoita kiusaamisen ehkäisemiseksi. Poliisi on vierailut kertomassa verkossa tapahtuvasta kiusaamisesta. On järjestetty yhteisöä vahvistavia päiviä.
	10.2 Edistää kulttuurienvälistä ymmärrystä.	<ul style="list-style-type: none"> - Eri kulttuurien juhlapäiviä nostetaan esille sivistyksen toiminnassa. - Monimuotoisuus huomioidaan henkilöstöpolitiikassa. - Kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua monikulttuuriseen päivään 6-luokalla kunnan kulttuurioppipolun mukaisesti. - Kulttuurioppipolkua seurataan ja pidetään ajan tasalla. 		Kulttuurioppipolkua seurattiin.
	10.3 Osallistumissuunnitelma – Tuoda esille lasten ja nuorten ääni hyvinvointialueella ja kunnissa.	<ul style="list-style-type: none"> - Toimia tukena ja kannustaa nuorisovaltuuston edelleen kehittämistä. - Selvittää mahdollisuutta kunnalliseen lapsiparlamenttiin. - Oppilasneuvostojen äänet tuodaan esille aktiivisesti. - Kouluissa järjestetään vuosittain nuorisovaalit. 		Nuorisovaltuusto kokoontui viisi kertaa ja antoi lausunnon kolmesta eri strategiasta. Kunnan nuorisostrategia hyväksyttiin. Oppilas- ja ruokaneuvostot kommentoivat uutta ruoka- ja puhtaanapitopalvelujen hankintaa. Kouluissa järjestettiin nuorisovaalit ja varjovaalit.
Työkäiset henkilöt	11.1 Kehittää kotouttamista edistäviä yhteistyömalleja.	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosittainen tapaaminen asiantuntijaryhmän kanssa, johon kuuluu hallintojohtaja, sivistystoimenjohtaja, kansanopiston rehtori sekä edustaja Kotouttamisportista. 		Asiantuntijaryhmä piti yhden yhteisen kokouksen 29.9.2023. Kokoukseen osallistui yhteensä kuusi henkilöä kunnalta, Kvarnenista ja kotouttamisportista.
	11.2 Kehittää digitaalisia palveluita asiakasosallisuuden ja asiakasraadin tehostamiseksi. Osallistumissuunnitelma.	<ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan antamaan ehdotuksia hyvinvointia edistävästä toimenpiteistä käyttämällä kunnan verkkosivustolla olevaa palautetoimintoa. Palautteeseen vastataan 14 päivän kuluessa ja asia osoitetaan eteenpäin asiasta tietävälle henkilölle. 		Palautetoiminto sekä verkkopalvelu <i>Kuntalaisaloite.fi</i> olivat saatavilla kunnan verkkosivustolla.

¹ = Ei vielä aloitettu   = Edistyy   = Toteutuu

D. Osallisuus sekä turvallisuuden edistäminen

	Hyvinvointialueen palvelutavoitteet	Kunnan omat palvelutavoitteet	Kruunupyyn tulos ¹	Mahdollinen perustelu tulokselle
iäkkäimmät	12.1 Digitaalisia/tekniisiä ratkaisuja käytetään enemmän hyvinvoinnin, terveyden ja osallistamisen edistämiseen	<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstöä kannustetaan tarkastamaan asiakirjojensa saavutettavuus ennen niiden julkaisua kunnan verkkosivustolla. - Markkinoidaan kirjastojen tietokoneiden saatavuutta - Kyselyitä ja kysymyksiä ajankohtaisista asioista löytyy jatkuvasti kunnan verkkosivustolla, jotta kuullaan asukkaiden mielipiteitä 		Asukkaat vastasivat kyselyihin mm. pyöräilystä, vapaa-ajan toiminnoista ja –mahdollisuuksista. Verkkosivuston saavutettavuus tarkastettiin ja parannettiin.
	12.2 Etäohjauksen käyttö fyysisen harjoituksen edistämässä	Digitaaliset Voi hyvin –vinkit julkaistaan säännöllisesti kunnan Instagram-tilillä		Vuoden aikana sosiaalisessa mediassa oli useampia postauksia koskien liikunta- ja voi hyvin –vinkkejä.
	12.3 Vahvistaa iäkkäiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia	Vanhusneuvostoa kannustetaan antamaan lausuntoja iäkkäitä koskevista asioista ennen niiden siirtymistä muihin toimielimiin.		Vanhusneuvosto käsitteli ikäpoliittista strategiaa ja se hyväksyttiin valtuustossa. Vanhusneuvosto antoi myös lausuntoja koskien kunnan ehkäisevän päihdetyön strategiaa sekä uutta hyvinvointisuunnitelmaa.

¹ = Ei vielä aloitettu   = Edistyy   = Toteutuu

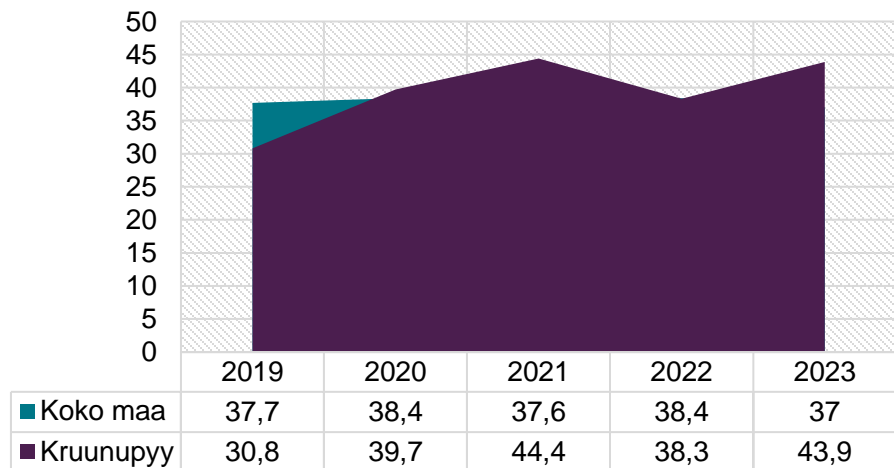
Kunnan Move!-tulokset

Move!-järjestelmä mittaa:

- fyysisiä ominaisuuksia (kestävyyttä, nopeutta, voimaa ja liikkuvuutta)
- motorisia taitoja (tasapaino, liikkuminen ja välineenkäsittely)
- havaintomotorisia taitoja.

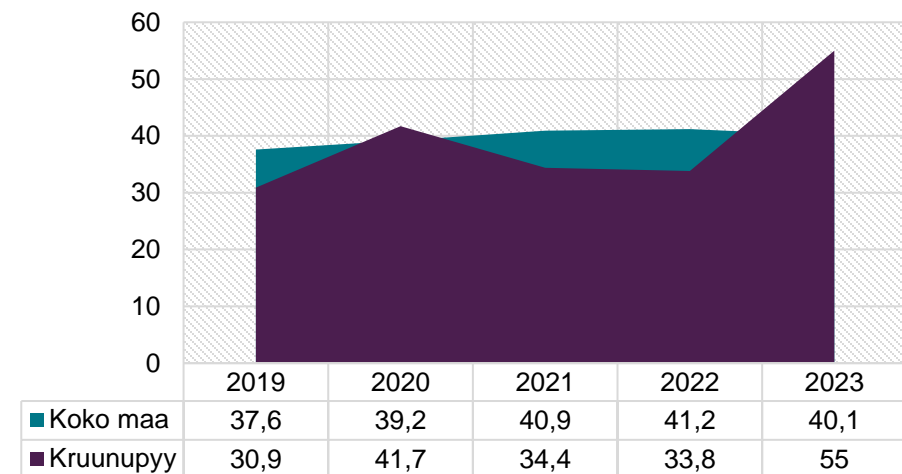
Alla olevat tulokset kuvaavat prosentuaalista osaa oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on sellaisella tasolla, joka mahdollisesti kuluttaa tai vaikuttaa haitallisesti terveyteen ja hyvinvointiin. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

(Sotkanet, 2024)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

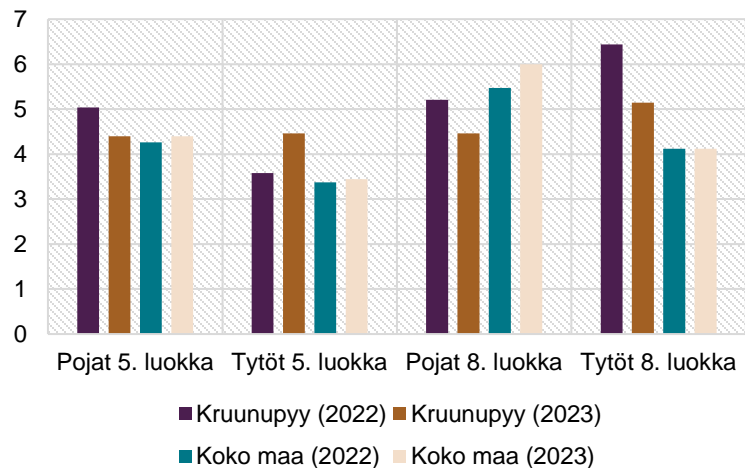

(Sotkanet, 2024)

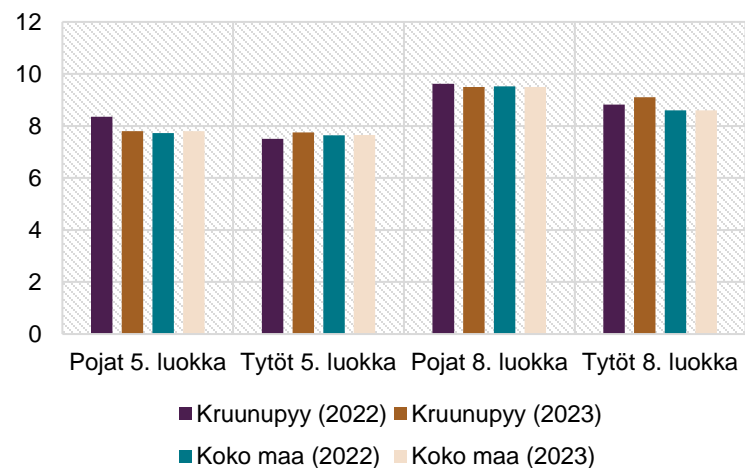

3. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi

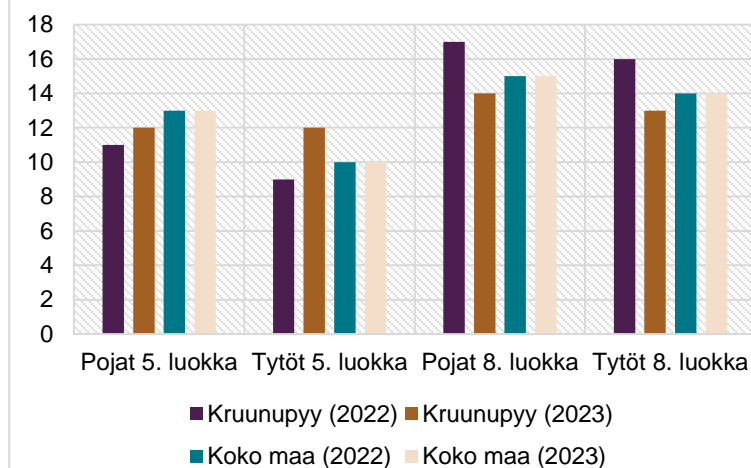
20 metrin viivajuoksu

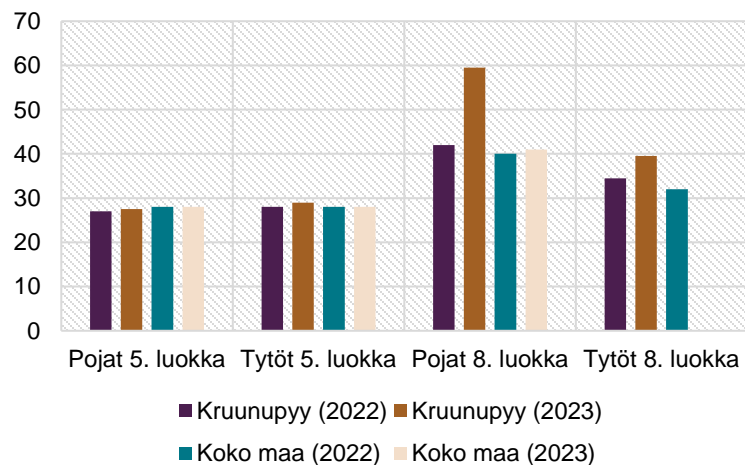
Vauhditon 5-loikka

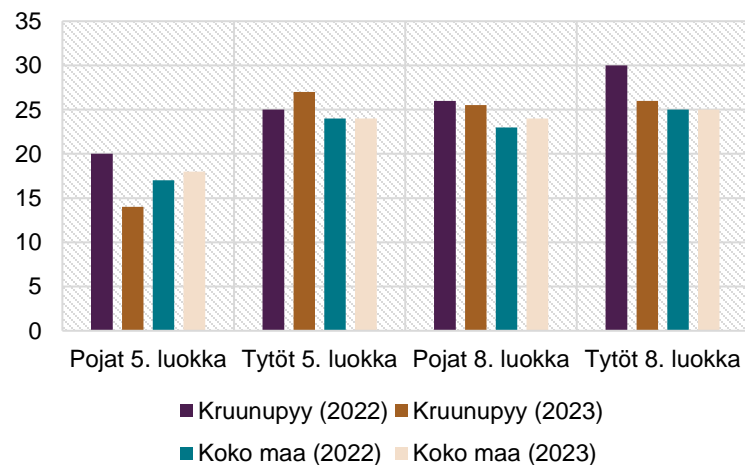
Heitto-kiinniottoyhdistelmä

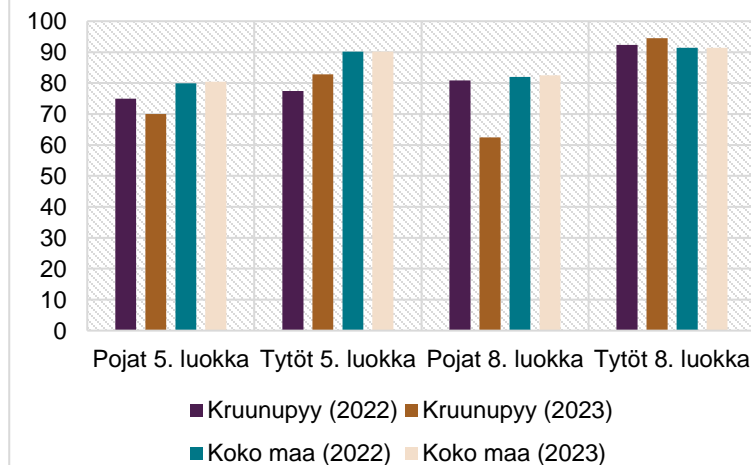
Ylävartalon kohotus

Etunojapunnerrus

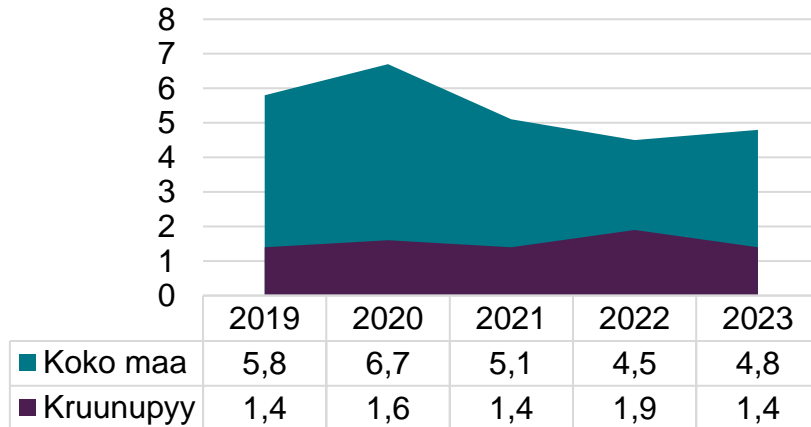
Liikkuvuus, yhteensä

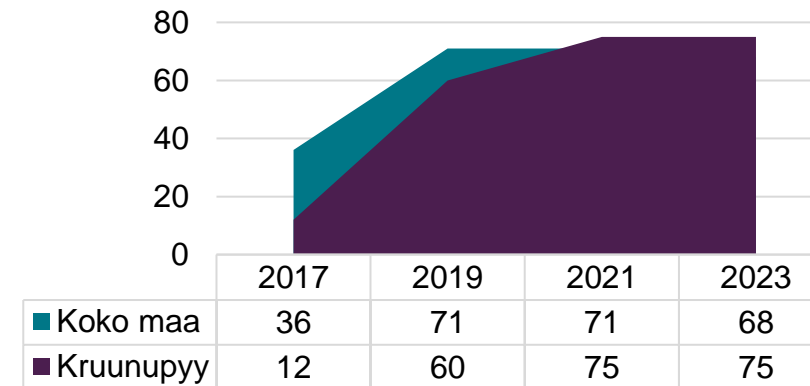
Yhteenveto päihdetilastosta

Seuraavassa on yhteenveto päihteiden käytöstä kunnassa perustuen vuoden 2023 tilastoihin. Painopiste on huumerikoksissa, oppilaiden tupakankäytössä, peruskoulujen ennaltaehkäisevissä toimenpiteissä sekä tapauksissa, jotka liittyvät alkoholiin ja muihin päihteisiin.

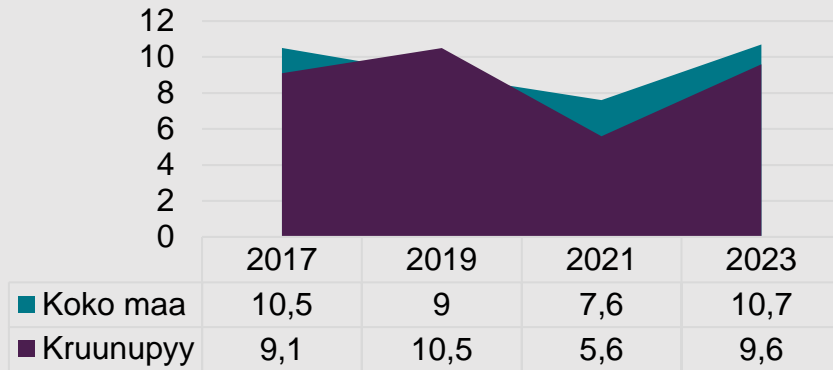
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

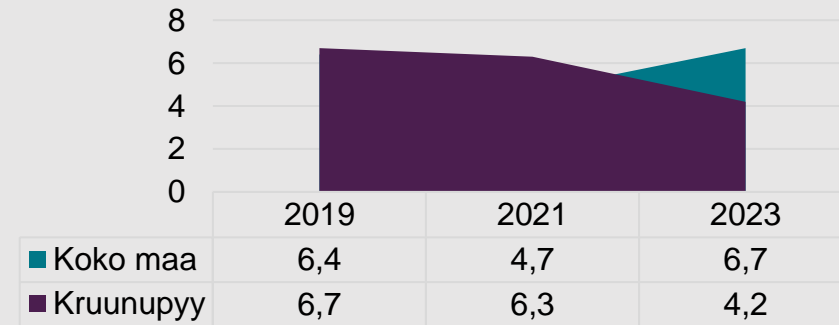
Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut, % peruskouluista

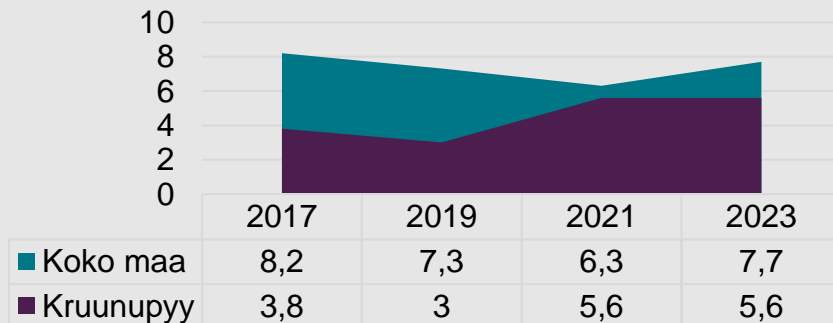
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017–)

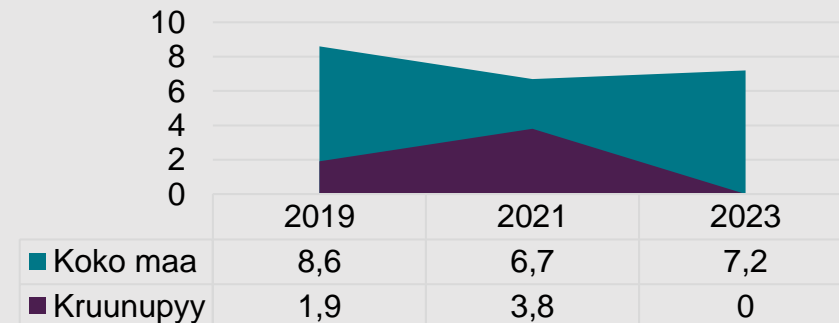
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017–)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017–)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017–)

Lähteet

- *Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä* (612/2021). Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2021/20210612#Lidm45949346009920>
- *Move!* (2022). Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä: Kruunupyö. Mittaustulokset syksy 2022. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaustuloksia>
- *Move!* (2023). Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä: Kruunupyö. Mittaustulokset syksy 2022. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaustuloksia>
- *Sotkanet* (2024). Tilastotietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla: <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/index>
- THL (2022a) = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Kuntajohto*. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit/kuntajohto>
- THL (2022b) = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Liikunta*. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit/liikunta>
- THL (2022c) = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Peruskoulu*. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit/peruskoulu>
- THL (2022d) = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Kulttuuri*. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit/kulttuuri>